

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието*

(Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)

Институция: Министерство на образованието и науката	Нормативен акт: Постановление на Министерския съвет за актуализиране на Списък със защитените от държавата специалности от професии за учебната 2021/2022 година и Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2021/2022 година (обн. ДВ. бр.54 от 29 юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.3 от 8 януари 2019 г., изм. ДВ. бр.70 от 7 август 2020 г.).
За включване в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за периода: <i>1 юли – 31 декември 2020 година</i>	Дата: <i>26 октомври 2020 г.</i>
Контакт за въпроси: Ваня Тивидошева, главен експерт в дирекция „Професионално образование и обучение“	Телефон: 02/9217 424

1. Дефиниране на проблема

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.

Проектът на акт е разработен на основание чл. 6а, ал. 2, 4 и 5 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО), във връзка с чл. 8, ал. 1 от Постановление № 111 на Министерския съвет (ПМС) от 25.06.2018 г. за приемане на Списък със защитените от държавата специалности от професии, на критериите за определянето им и на условията и реда за допълнително финансиране за издръжка на паралелки за придобиване на

квалификация по защитени специалности от професии и специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда (обн, ДВ, бр. 54 от 2018 г., изм. и доп., бр. 3 от 2019 г., изм. ДВ, бр.70 от 7 август 2020 г.). Съгласно разпоредбата на чл. 6а, ал. 5 от ЗПОО списъкът на защитените специалности и списъкът със специалности от професии с очакван недостиг от специалисти се актуализират ежегодно до края на месец октомври на съответната година, което обосновава нормативната промяна.

Проектът на Постановление за приемане на актуализиран Списък със защитените от държавата специалности от професии за учебната 2021/2022 година и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2021/2022 година е изготвен в контекста на политиките, които Министерството на образованието и науката провежда за подобряване качеството на професионалното образование и обучение и за постигане на съответствието му с изискванията на пазара на труда.

Сега действащите списъци по ПМС №1 от 2020 година са разгледани и анализирани от Междуведомствена комисия, съставена от представители на Министерството на образованието и науката и Министерството на труда и социалната политика. Отчетени са предложенията за актуализиране, постъпили от министерства и ведомства, с участието на организации на работодателите. Включени са и нови специалности съгласно определените критерии в съответствие с разпоредбите на Закона за професионалното образование и обучение и ПМС № 111 от 25.06.2018 г.

Междуведомствена комисия е извършила:

1. Преглед на действащия Списък със защитените от държавата специалности от професии за учебната 2020/2021 година и предложенията за актуализиране от министерства и ведомства и съответствието им с критериите и изискванията по ПМС № 111 от 25.06.2018 г., след което изготвила проект на актуализиран Списък за учебната 2021/2022 година.

2. Преглед на действащия Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2020/2021 година и предложенията за актуализиране от министерства и ведомства и е изготвила проект на актуализиран Списък за учебната 2021/2022 година.

С включването на специалностите от професии с очакван недостиг от специалисти на пазара на труда в държавния план-прием в държавните и общинските училища по чл. 38, ал. 1, т. 3 - 5 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) се създава възможност за осигуряване на условия за организиране и провеждане на качествено професионално образование и обучение, за преодоляване на дефицита от подготвени кадри

по специалности от професии със значение за пазара на труда и за икономическото развитие на национално ниво.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Обстоятелства, които налагат приемането на настоящото постановление на МС са свързани с изпълнение на следните нормативни изисквания:

- разпоредбите на чл. 6а, ал. 2 и ал. 4 от Закона за професионалното образование и обучение, съгласно които Списъкът на защитените от държавата специалности от професии и Списъкът със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, както и критериите за определянето им се приемат с акт на Министерския съвет;

- разпоредбата на чл. 6а, ал. 5 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО), съгласно която Списъците по ал. 2 и ал. 4 на чл. 6а от ЗПОО се актуализират ежегодно до края на месец октомври на съответната година;

- разпоредбата на чл. 8, ал. 1 от ПМС № 111 от 25.06.2018 г. , според която Списъкът със защитените от държавата специалности от професии и Списъкът със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, се актуализират ежегодно до края на октомври и се прилагат от следващата учебна година.

В настоящия проект на Постановление се предлагат актуализирани: Списък със защитените от държавата специалности от професии за учебната 2021/2022 година и Списък на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2021/2022 година, в които са отпаднали определени специалности и са включени нови такива съгласно разписани критерии. Списъците са изготвени с участието на министерства и организации на работодателите, в съответствие с разпоредбите на Закона за професионалното образование и обучение, на посоченото по-горе ПМС № 111 от 25.06.2018 г. и на ПМС № 1 от 03.01.2020 г. (обн. ДВ, бр. 2 от 2020 г.) за приемане на актуализиран Списък със защитените от държавата специалности от професии за учебната 2020/2021 година и на актуализиран Списък със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2020/2021 година.

Актуализираният списък за 2021/2022 година съдържа защитените от държавата специалности от професии, включени в списъка за 2020/2021 година и още 13 добавени

специалности, като три от тях са преместени от списъка с недостиг в списъка със защитени от държавата специалности от професии. От Списъка със защитените от държавата специалности от професии по ПМС № 1 от 2020 година отпадат пет специалности, които се изучават в повече от четири училища и вече не отговарят на критерий „Уникалност по териториален признак“ (ПМС № 111/25.06.2018, чл. 2, т. 1);

От Списъка на специалностите от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната за 2021/2022 се добавят 7 нови специалности и 3 специалности са преместени в списъка със защитени.

В тази връзка са направени следните предложения за актуализация на списъците за учебната 2021/2022 година:

1. Списъкът със защитените от държавата специалности за 2021/2022 година съдържа 47 специалности;

2. Списъка със специалностите, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за 2021/2022 година съдържа 75 специалности.

Необходимостта от приемане на актуализиран Списък на защитените от държавата специалности от професии и на актуализиран Списък на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, може да се реши само чрез приемане на Постановлението.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки.

2. Цели

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

Целите на Постановлението са:

- Подобряване на условията за организиране и провеждане на професионалното образование и обучение;
- Поддържане на добро качество на професионалното образование и обучение;
- Осигуряване на набор от адекватни умения за професиите на бъдещето;
- Подготовка на специалисти, за които има търсене на пазара на труда, но няма достатъчно желаещи за обучение в тези професии и специалности и за осигуряване на кадри за области, приоритетни за развитието на икономиката на регионално ниво;

- Преодоляване на недостига от специалисти на пазара на труда.

Чрез действието на Постановлението ще се осигури по-тясно обвързване на професионалното образование и обучение с пазара на труда и практическата реализация на завършилите и придобилите професия.

Постановлението е в синхрон с приоритетите в Националната програма за реформи „България 2020“ и допринася за изпълнение на ангажиментите на Република България в рамките на Европейския семестър.

Прилагането на Постановлението се очаква да допринесе за осъществяване на мерките от Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 година, насочени към подкрепа за осигуряването на качествено професионално образование и обучение в съответствие с развитието на икономиката и нуждите на българския бизнес.

Постановлението е в подкрепа на политиките на Министерството на образованието и науката за усъвършенстване на законовата и подзаконовата нормативна уредба за професионално образование и обучение, регулиране на план-приема съобразно нуждите на бизнеса от специалисти с професионална квалификация, увеличаване на финансирането на професионалните училища, в които обучението е в съответствие с потребностите на пазара на труда.

Очакваният ефект от действието на Постановлението се свързва с намаляване дефицита от подготвени кадри за специалности от професии и отрасли, необходими за местната, регионалната и националната икономика в дългосрочен план.

3. Идентифициране на заинтересованите страни

Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

Предложеното постановление ще окаже пряко или косвено въздействие върху следните потенциални засегнати и заинтересовани страни:

1. Учениците, които през учебната 2021/2022 година ще започнат своето обучение за придобиване на квалификация по защитени специалности от професии и по специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

2. Родителите на обучаваните ученици.

3. Учителите, директорите и другите педагогически специалисти в училищата/паралелките, в които се провежда обучение за придобиване на квалификация по защитени специалности от професии и по специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

4. Министерството на образованието и науката (МОН) и общините в качеството им на първостепенни разпоредители с бюджет на професионалните училища.

5. Министерството на труда и социалната политика (МТСП) – по отношение на специалистите, реализиращи се на пазара на труда.

6. Отрасловите министерства – по отношение на заетите в различните отрасли.

7. Предприятията в бизнеса, които се нуждаят от осигуряване с квалифицирани специалисти по защитени специалности от професии и по специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

4. Варианти на действие

Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта "без действие"

Идентифицирани са следните варианти на регулативна намеса:

Вариант 0 – да не се прави нищо (без действие; нулев вариант);

Вариант 1 – предприемане на законодателни мерки.

Вариант 0 – неприемане на действие.

Нулевият вариант означава да не се предприемат никакви действия. Ако се приложи Вариантът „Без действие“, ще продължат да съществуват пречки пред осъществяването на националната политика, свързана с професионалното образование и обучение и по-конкретно: с образованието по защитени специалности от професии и по специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда. Липсват субективни и обективни данни, от които би могло да се направи извод, че проблемът може да се разреши без предприемане на никакви действия. В тази връзка, вариант 0, да не се предприема нищо, в конкретния случай е неефективен.

Вариант 1 – регулаторна намеса.

Извършването на регулаторни промени е свързано с приемане на Постановлението.

В проекта на Постановление се предлагат Списък на защитените от държавата

специалности от професии за учебната 2021/2022 година и Списък на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2021/2022 година с отпадане и включване на нови специалности съгласно определените критерии.

Прилагането на Вариант 1 ще осигури условия за регламентиране на възможностите за преодоляване на недостига от специалисти на пазара на труда.

В предложения актуализиран Списък на защитените от държавата специалности от професии за учебната 2021/2022 година **отпадат 5 специалности** от Списъка със защитените от държавата специалности от професии по ПМС № 1 от 2020 година, които се изучават в повече от четири училища и вече не отговарят на критерий „Уникалност по териториален признак“ (ПМС № 111/25.06.2018, чл. 2, т. 1); **добавят се 13, като три от тях са преместени от списъка с недостиг в списъка със защитени от държавата специалности от професии**, включени в ПМС №1 от 2020 година.

Отпаднали специалности:

№	Код	Специалност	Професия	Забележка
1	2130301	Полиграфия	Полиграфист	Изучава се в 6 училища
2	5210414	Металообработващи машини	Машинен монтьор	Изучава се в 6 училища
3	5410104	Производство на месо, месни продукти и риба	Техник-технолог в хранително-вкусовата промишленост	Изучава се в 6 училища
4	5410202	Производство и преработка на мляко и млечни продукти	Оператор в хранително-вкусовата промишленост	Изучава се в 8 училища
5	6210103	Трайни насаждения	Техник-растениевъд	Изучава се в 22 училища

Добавени нови специалности:

№	код	специалност	професия
1	2150702	Художествена керамика	Художник-приложни изкуства
2	2150703	Художествена тъкан	Художник-приложни изкуства
3	5211201	Леярство	Леяр
4	5420203	Плетачно производство	Текстилен техник
5	5420303	Плетачно производство	Оператор в текстилното производство
6	6230201	Механизация на горското стопанство	Техник-механизатор

7	7620202	Социална работа с деца и възрастни с увреждания и хронични заболявания	Сътрудник социални дейности
8	7620401	Подпомагане на деца в риск	Социален асистент
9	7620402	Подпомагане на възрастни	Социален асистент
10	7620501	Български жестов език	Преводач от и на български жестов език

Преместени специалности:

№	код	специалност	професия
1	5210901	Заваряване	Заварчик
2	5211001	Стругарство	Стругар
3	5250701	Локомотиви и вагони	Техник по железопътна техника

В предложения актуализиран Списък на специалности от професии с очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2021/2022 година са **добавени 7 специалности** към Списъка на специалности от професии с очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2020/2021 година по ПМС № 1 от 2020 година **и три са преместени от списъка с недостиг в списъка със защитени от държавата специалности от професии.**

Добавени специалности:

№	код	специалност	професия
1	5210414	Металообработващи машини	Машинен монтьор
2	5240301	Осигуряване на продуктова информация	Консултант козметични, парфюмерийни, биологични продукти и битова химия
3	7620201	Социална работа с деца в семейства в риск	Сътрудник социални дейности
4	8110602	Производство и обслужване в заведенията за хранене и развлечения	Ресторантьор
5	8110701	Производство на кулинарни изделия и напитки	Готвач
6	8400801	Търговска експлоатация на железопътния транспорт	Организатор по търговска експлоатация на железопътния транспорт
7	8401101	Спедиция, транспортна и складова логистика	Спедитор-логистик

Преместени специалности:

№	код	специалност	професия
1	5210901	Заваряване	Заварчик
2	5211001	Стругарство	Стругар

5. Негативни въздействия

Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.

Вариант 0.

В резултат на непредприемане на действия и запазване на текущото състояние на правната уредба ще продължат да съществуват пречки пред обучаването на кадри по професиите, включени в Постановлението. Изискванията на пазара на труда ще се разминават с реалната ситуация в професионалните гимназии по отношение подготовката на бъдещи специалисти за бизнеса.

В тази връзка при липса на регулативна намеса се очакват негативни последици за учениците/лицата, които са потенциални обучаеми за придобиване на квалификация по защитени специалности от професии и по специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда от учебната 2021/2022 година.

Пряко засегнати от липсата на регулативна намеса ще бъдат и предприятията, които се нуждаят от специалисти по професиите, включени в Постановлението. Непредприемането на действия ще попречи да се преодолеят негативните последици за икономиката, произтичащи от липса на квалифицирани специалисти, необходими за местния и за регионалния бизнес.

Потърпевши от липсата на регулативна намеса ще бъдат и учителите, директорите и другите педагогически специалисти в институциите от системата на професионалното образование и обучение, в които се провежда обучение за придобиване на квалификация по защитени специалности от професии и по специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда. Постановлението, в неактуализиран вариант, ще възпрепятства възможността съответните институции да предлагат професионално образование, адекватно на нуждите на пазара на труда. Това ще се отрази

неблагоприятно върху развитието, както на самите професионални училища/паралелки, така и на педагогическите специалисти в тях.

В резултат на анализ на ситуацията се налага изводът, че проблемът не може да се разреши без предприемане на регулативна намеса. Посочването на Вариант 0, да не се предприема нищо, в конкретния случай е неефективен и е необходимо да се отхвърли.

Вариант 1.

В процеса на изготвяне на настоящата частична предварителна оценка на въздействието не са идентифицирани очаквани негативни последици в икономически и социален план при предприемане на регулаторна намеса.

Прилагането на Вариант 1 - приемане на Постановлението, не следва да доведе до отрицателни въздействия върху заинтересованите страни и да окаже отрицателни екологични и други негативни ефекти, включително да доведе до промяна в административната тежест за бизнеса.

6. Положителни въздействия

Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

Вариант 0. Не се очакват положителни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни.

Вариант 1. Приемането и прилагането на Постановлението за актуализиране на Списък на защитените от държавата специалности от професии и Списък на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда за учебната 2021/2022 година се очаква да окаже положително въздействие в социален и икономически план.

С приемането на актуализирания Списък на защитените от държавата специалности от професии ще се акцентира върху специалностите от професии, които имат значение за икономическото развитие на страната и за които има доказана потребност от квалифицирани кадри на пазара на труда.

С приемането на актуализирания Списък на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда се създава възможност за подготовка на специалисти, за които има търсене на пазара на труда, но няма достатъчно

желаещи за обучение в тези професии и специалности и за осигуряване на кадри за области, приоритетни за развитието на икономиката на регионално ниво.

При прилагането на Вариант 1 се предполага създаване на благоприятни условия за повишаване мотивацията на лицата за придобиване на квалификация по професиите, за които се отнася Постановлението, тъй като се очаква реализацията им на пазара на труда. Действието на Постановлението следва да подобри условията за организиране и провеждане на качествено професионално образование.

Приемането и прилагането на Постановлението ще окаже позитивен ефект върху развитието на икономиката, тъй като ще бъдат удовлетворени потребностите на предприятията от квалифицирани специалисти за местния и регионалния бизнес, които липсват към момента. Действието на Постановлението ще се отрази положително спрямо икономическите последици при изпълнение на регионални програми и проекти, чиято реализация би била застрашена при прекратяване на обучението по определена специалност от професията. Осигуреното обучение за специалности в нови или високотехнологични сектори ще допринесе за икономическия растеж на националната икономика като цяло.

Други благоприятни последици от прилагането на Вариант 1 се свързват със създаване на условия за развитие на училищата/паралелките, които осъществяват обучение по професиите, за които се отнася Постановлението, както и за професионалното развитие на педагогическите специалисти в тях. Обучението по тези професии ще допринесе за превенцията на ранното напускане на училище и ще даде възможност за повторно включване на учениците в обучение за придобиване на професионална квалификация.

7. Потенциални рискове

Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

Не са установени възможни рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

- Ще се повиши
- Ще се намали

X Няма ефект

Приемането и действието на Постановлението нямат ефект върху административната тежест за физическите и юридическите лица.

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Не се създават нови регулаторни режими и не се засягат съществуващи режими и услуги.

9. Създават ли се нови регистри?

Когато отговорът е „да“, посочете колко и кои са те:

С Постановлението **не се създават** нови регистри.

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

X Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Няма ефект

Актът засяга микро-, малките и средните предприятия, доколкото създава условия за подготовка на специалисти, адекватни на изискванията на трудовия пазар.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

Да

X Не

Проектът на нормативен акт не изисква цялостна оценка на въздействието.

12. Обществени консултации

Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултациялни процедури.

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

Моля посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 8.1 и 8.2, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Имена и длъжност: Мария Тодорова, директор на дирекция „Професионално образование и обучение“

Дата: 26.10.2020 г.

Подпис: